

Leszek Bodio

Sprawozdanie z III Zjazdu Sekcji Archiwistów Samorządowych Stowarzyszenia Archiwistów Polskich (Poznań 9 - 10 czerwca 2006 roku)

W dniach 9 i 10 czerwca 2006 roku, w Poznaniu, odbył się III Zjazd Sekcji Archiwistów Samorządowych Stowarzyszenia Archiwistów Polskich poświęcony zagadnieniu „*Archiwum elektroniczne – współczesne wyzwanie dla archiwów jednostek samorządowych*”. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, Zarządu Głównego Stowarzyszenia Archiwistów Polskich, Archiwum Państwowego w Poznaniu, władz samorządowych miasta Poznania, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, przedsiębiorstw informatycznych i archiwalnych oraz pracownicy archiwów zakładowych z 33 miejscowości z terenu całego kraju. Zjazd prowadził Przewodniczący sekcji, mgr Leszek Bodio (Tczew), organizację i zabezpieczenie techniczne zapewnił zespół archiwistów Urzędu Miejskiego w Poznaniu pod kierownictwem mgr Agnieszki Pająkowskiej (Sekretarz sekcji – Poznań). Obrady odbyły się w Sali Białej Urzędu udostępnionej przez władze miasta Poznania, a honorowy patronat nad zjazdem objął Prezydenta Miasta Poznania, Pan Ryszard Grobelny.

Spotkanie otworzył o godzinie 11.00 Przewodniczący Sekcji Archiwistów Samorządowych SAP, mgr Leszek Bodio (Tczew), który przywitał zaproszonych gości i uczestników oraz tradycyjnie przedstawił nowych członków sekcji. W swoim słowie wstępnym przedstawił cel zjazdu oraz zarysował problemy archiwów samorządowych związane z postępującą rewolucją informatyczną.

Sekretarz sekcji mgr Agnieszka Pająkowska (Poznań) przedstawiła porządek obrad oraz informacje dotyczące spraw organizacyjnych. Złożyła również podziękowania władzom samorządowym miasta Poznania oraz firmom sponsorskim za pomoc udzieloną przy organizacji zjazdu.

Przemówienie otwierające wygłosił Dyrektor Departamentu Dziedzictwa Narodowego Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Pan Franciszek Cemka, który wskazał na konieczność zabezpieczenia przez archiwistów akt potomnym oraz na możliwość sfinansowania projektów dotyczących modernizacji archiwów również ze środków unijnych.

Dr Andrzej Biernat z Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych zapoznał uczestników spotkania ze stanem prac nad archiwami elektronicznymi. W referacie „*Zamierzenia i przedsięwzięcia Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych związane z problemem archiwów elektronicznych*” szczegółowo omówił problemy prawne i metodologiczne dotyczące wdrożenia nowych technik, towarzyszące im akty normatywne oraz stopień zaawansowania ich w procesie legislacyjnym. Prelegent podkreślił, iż wprowadzenie archiwów elektronicznych w pełnym zakresie w administracji tak państwowej, jak i samorządowej, będzie wiązało się z ich dużym obciążeniem finansowym, a od archiwistów wymagany będzie nowy profil wykształcenia zawodowego, dostosowanego do nowych technik. Dr Biernat poinformował też zebranych o utworzeniu Zintegrowanego Systemu Gromadzenia Zasobu, w którym będą przetestowane archiwa wirtualne we współpracy z wybranymi samorządami.

Po krótkiej przerwie na kawę kolejny referat wygłosił również przedstawiciel Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, Pan Kazimierz Schmidt. W interesującej prezentacji „*Czy elektroteczka zastąpi teczkę? Czyli urząd częściowo z informatyzowany*” przejrzyście i obrazowo opisał docelowy model elektronicznego systemu obiegu akt w jednostkach administracyjnych oraz funkcjonowanie w tym systemie archiwum elektronicznego. Wskazał też na ogromne trudności i bariery z wdrażaniem nowatorskich technik. Zdaniem prelegenta wynikają one nie tylko z niedoskonałości używanych urządzeń i programów komputerowych, ale po części mają swe źródło w psychicznym oporze niektórych grup społecznych, w tym i urzędników, wobec nowych

rozwiązań. K. Schmidt zasygnalizował konieczność szybkiego uporządkowania oraz dostosowania rozwiązań prawnych do nadchodzących realiów.

Prezes SAP, prof. Jarosław Poraziński w referacie „*Bieżące zadania Stowarzyszenia Archiwistów Polskich w dobie rewolucji informatycznej*” zapoznał zebranych ze sprawami stowarzyszenia. Za priorytetowe uznał aktywizację zawodową archiwistów i przygotowanie ich do nowych zadań w warunkach powszechnej informatyzacji społeczeństw, których gospodarka oparta jest w coraz większym stopniu na wiedzy, a nie jak dotychczas, na kapitale, bądź pracy. Innym ważnym zadaniem SAP jest działanie na rzecz powstawania urzędów przyjaznych petentom. W tych warunkach zdaniem prelegenta ranga archiwistów w jednostkach administracyjnych winna wzrastać, aczkolwiek w świetle ostatnich analiz przeprowadzonych przez stowarzyszenie do chwili obecnej nie jest z tym najlepiej. Szereg urzędów nie dba należycie o swoją dokumentację, a duża część archiwów zakładowych jest usytuowana w działach gospodarczych i prowadzona jest przez urzędników w ramach dodatkowego zakresu obowiązków.

Kolejnym ważnym zadaniem środowiska archiwistów będzie utrzymanie jednolitego stylu działania jeżeli nie w ramach jednej organizacji, to poprzez ogólnopolski portal internetowy.

Prezes Stowarzyszenia Archiwistów Polskich podkreślił ogromny dorobek organizacji oraz bogatą ofertę programową ukierunkowaną na edukację w zakresie archiwistyki.

Prawne aspekty dotyczące akt elektronicznych poruszył dr Rafał Galuba z Zakładu Archiwistyki Instytutu Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W referacie „*Dokumentacja elektroniczna w prawie polskim*” wskazał na szereg nieprawidłowości występujących w funkcjonowaniu archiwów urzędowych, takich jak m.n. rozdźwięk pomiędzy oczekiwaniami klientów a rzeczywistą jakością usług świadczonych przez urzędy. Zdaniem prelegenta petenci będą oczekiwać informacji wysoko przetworzonych, a nie wskazania miejsca złożenia akt, w związku z czym jednostki administracyjne wszelkiego typu będą musiały w przyszłości wdrożyć u siebie procesy biznesowe oparte o komercyjną zasadę „klient - usługa”.

W chwili obecnej podstawowymi obciążeniami administracji uniemożliwiającymi wprowadzenie tych zasad w życie są: zmienna interpretacja przepisów prawa, korupcja, niekompetencja urzędników, podział obywateli przy załatwianiu spraw na kategorie, przewlekanie wydawania decyzji, przedmiotowe traktowanie obywateli, przerost biurokracji nepotyzm oraz istnienie lokalnych układów.

W zaistniałych warunkach, przy bardzo niskich nakładach (ok 1 %) przeznaczanych na informatyzację oraz negatywnym doborze kadr, stworzenie e-administracji będzie procesem rozłożonym na wiele lat. Zjawiskiem pozytywnie wpływającym na informatyzację urzędów jest prawne zrównanie dokumentu elektronicznego i papierowego pod względem wartości dowodowej. Po przerwie obiadowej głos zabrali przedstawiciele przedsiębiorstw świadczących usługi archiwizacyjne.

Prezentacje otworzył jako pierwszy Pan Marcin Makowski z firmy DGA SA z Poznania referatem „*Przeptyw pracy, czy elektroniczne archiwum – jak zapewnić optymalną architekturę i sposób wdrożenia*”. Opierając się na dotychczasowych doświadczeniach prelegent przedstawił zasady optymalnego funkcjonowania elektronicznego obiegu dokumentów oraz archiwum. Główną wskazówką przy tworzeniu tego typu systemów są preferencje klientów, którzy oczekują sprawnej i skutecznej administracji, natomiast informacje o zasobie aktowym na ogół nie budzą większego zainteresowania. System elektroniczny powinien tworzyć swego rodzaju centrum obsługi klienta, a nie powielać tradycyjny (papierowy) obieg akt. Archiwum funkcjonuje w nim na zasadzie interaktywnego repozytorium, odpowiednio zabezpieczonego przed ingerencją w treść akt przez nieupoważnionych użytkowników. Wyszukiwanie w nim informacji odbywa się przy pomocy języka typu XML.

Następnie Pan Maciej Łosiak reprezentujący firmę EMAX z Poznania w swoim referacie „*Elektroniczne archiwum dokumentów jako centralne archiwum i repozytorium informacji w Urzędzie*” omówił zasady funkcjonowania elektronicznego systemu obiegu akt typu DMS.

System ten łączy cechy archiwum oraz repozytorium, jest więc dynamicznym magazynem przechowywania informacji. Ponadto umożliwia bezpieczne publikowanie danych na stronach

internetowych.

Wystąpienie Pana Marka Aniszewskiego, przedstawiciela firmy Unizeto Technologies SA ze Szczecina „*Bezpieczne archiwum elektroniczne – niezbędny element e-urzędu*” w całości było poświęcone zagadnieniom związanym z bezpieczeństwem oraz skutecznymi sposobami uwierzytelniania dokumentów elektronicznych. Prelegent zwrócił na nowe możliwości techniczne związane z przechowywaniem ważnych akt cyfrowych poza siedzibą urzędu oraz konieczność zabezpieczania akt odpowiednimi podpisami cyfrowymi.

Prezentację zakończyła firma MCB Sp. z o.o. z Warszawy pokazem multimedialnym różnego rodzaju regałów do przechowywania akt.

Ze względu na późną porę, zaplanowana dyskusja została przełożona na następny dzień obrad.

Spotkanie zostało zakończone spacerem z przewodnikiem po Poznaniu i kolacją integracyjną.

Drugi dzień zjazdu (10 czerwca) rozpoczął się referatem Pana Tadeusza Grabarza z Archiwum Państwowego w Poznaniu „*Zasady porządkowania i przekazywania materiałów archiwalnych do archiwów państwowych*”, który szczegółowo omówił powyższe zagadnienie, uwzględniając aktualny stan przepisów prawa oraz projektowane zmiany dotyczące sposobu przekazywania materiałów archiwalnych do archiwów państwowych.

Sposoby zabezpieczania i przechowywania akt omówił Przemysław Wojciechowski, również z AP w Poznaniu - „*Zabezpieczanie i przechowywanie akt w archiwach zakładowych jednostek samorządowych*” . Zwrócił uwagę na brak stosownych przepisów dotyczących technicznych warunków przechowywania dokumentacji w archiwach samorządowych, co niesie za sobą negatywne skutki dla zasobu aktowego. Prelegent dokładnie zademonstrował różnego rodzaju zagrożenia oraz sposoby przeciwdziałania im, ilustrując poszczególne przypadki na ekranie.

Po krótkiej przerwie na kawę przewodniczący sekcji problemowych Stowarzyszenia Archiwistów Polskich, którzy wygłosili komunikaty dotyczące ich dotychczasowej działalności, bieżących problemach oraz zamierzeniach na przyszłość :

- „*Komunikat dotyczący działalności Sekcji Archiwistów Instytucji Naukowych i Kulturalnych oraz nt. Europejskiego Zjazdu Archiwistów*” – dr Hanna Krajewska ,
- „*Komunikat dotyczący działalności Sekcji Archiwów Zakładowych*” – mgr Ewa Suchmiel ,
- „*Komunikat dotyczący działalności Sekcji Archiwistów Instytucji Wymiaru Sprawiedliwości oraz nowo utworzonego Stowarzyszenia Archiwistów Instytucji Wymiaru Sprawiedliwości*” - mgr Ewa Seweryn-Duda.

Informacje o bieżących pracach Zarządu Głównego SAP przedstawił Pan Krzysztof Strykowski Sekretarz ZG SAP w referacie „*Informacja o bieżącej pracy i zamierzeniach Prezydium Zarządu Głównego Stowarzyszenia Archiwistów Polskich*” . Najważniejsze z nich to przygotowania do Powszechnego Zjazdu Archiwistów w Olsztynie w 2007 roku, bieżąca działalność wydawnicza oraz organizowanie studiów wieczorowych dla uczestników kursów I stopnia na uczelni toruńskiej. Zdaniem prelegenta stworzenie elektronicznych archiwów będzie procesem nieuniknionym, ale długotrwałym, obecnie w związku z masowym zastosowaniem nowoczesnych i wydajnych urządzeń poligraficznych typu : kserokopiarki , drukarki itp. można zaobserwować lawinowo narastającą ilość akt tradycyjnych. Perspektywy zawodowe archiwistów jako grupy zawodowej ocenił wysoko pod warunkiem systematycznego podwyższania swoich kwalifikacji w kierunku informatycznym.

W sprawie reaktywacji archiwów samorządowych posiadających zasób historyczny Sekretarz SAP stwierdził, że jest to w niektórych przypadkach możliwe, ale pod warunkiem spełnienia przez te jednostki wielu kryteriów dotyczących zwłaszcza warunków przechowywania i udostępniania akt.

Po wystąpieniu kolegi Strykowskiego głos zabrał Przewodniczący Sekcji Archiwistów Samorządowych Leszek Bodio, który złożył sprawozdanie o dotychczasowej działalności Zarządu Sekcji oraz przedstawił planowane przedsięwzięcia na przyszłość.

Następnie mgr Maciej Urbański (członek Zarządu sekcji - Poznań) dokonał prezentacji projektu strony internetowej Sekcji Archiwistów Samorządowych (www.sas-sap.com), na której będą zamieszczane informacje i komunikaty dotyczące archiwów samorządowych.

Po wygłoszeniu referatów odbyła się dyskusja, w której udział wzięli mn. : M. Jasiński

(Warszawa), R. Galuba (Poznań), T. Grabarz (Poznań), P. Wojciechowski (Poznań), A. Biernat (Warszawa), U. Zgorzelska (Katowice), H. Krajewska (Warszawa) oraz wielu innych uczestników spotkania.

Spotkanie zakończyło się sformułowaniem ostatecznej wersji tekstu wniosku środowiska archiwistów samorządowych skierowanego do Prezesa Rady Ministrów w sprawie uregulowania statusu archiwistów w jednostkach samorządu terytorialnego.

Zakończenie III Zjazdu Sekcji Archiwistów Samorządowych Stowarzyszenia Archiwistów Polskich zostało zakończone około godziny 16.00.